

če tedaj še kaj časa preostaja — kar bode pa dvomljivo — preide naj se še le na prirodoslovje tujih krajev, katero bode vspešno napredovalo še le takrat, ko je mladina v domačem tem pouku dobro in zavedno podkovana, preje pa gotovo ne.

Ravná naj se pri tem, kakor dosledno tudi pri vsakem drugem poučevanju od stopnje do stopnje počasi in temeljito ter dejansko, sicer bi se pri tem pravi smoter nikoli in nikdar popolnem ne dosegel. Tvarina naj bode na vsaki stopnji duševnemu razvoju učencev popolno primerna in lahkoumljiva; nikdar naj se mladina z neumljivimi in pretežkimi rečmi ne muči in ne preoblaga!

Tvarina za ta nauk mora pa tudi na vsakej stopnji, za vsako šolsko leto in za vsaki oddelek ter za vsaki čas po zakonih narave same primerno razdeljena in dejansko prirejena biti. Ta posel pa učitelju, kateri ima razum in okó vselej na pravem mestu in je poleg tega tudi za svoj preimenitni poklic vestno zavzet, ne prizadeva prav nobene težave, če je poleg tega tudi le nekoliko praktičen. Vsak letni čas in tudi vsak mesec se v prirodi in naravi opazujejo razne izpremembe, in po teh mora se tudi v vsakem kraju primerno gradivo za domači naravoslovni in prirodopisni nauk v ljudskeji šoli vselej času in okoliščinam kraja, oddelek po oddelku in po zmožnostih dotičnih učencev — razdeljeno prirejevati. Pozimski čas govoriti o cvetji, sadji, rasti, zelénji drevja, košnji, gromu, suši, obdelovanji zemlje, plohi, toči i. t. d., a poletni čas pa o mrazi, zmrzlinu, ledu, slani in drugem takem bi bilo pravo naravno protislovje, kar bi več škodovalo nego koristilo.

Pri prirodopisnem uku naj nam bode narava sama najboljši kažipot in najzanesljiveji učitelj, kako naj se ravnamo pri tem uku; le po njej se povsod in strogo ravnajmo, pa pravega pota v določeno svrho gotovo nikdar zgrešili ne bodemo.

A ves ta pouk v ljudskeji šoli na deželi med kmetovalci, trdim še enkrat, mora se skoz in skoz na kmetijstvo ozirati, sicer bil bi brezvspešen. *Matija Rant.*

## N o v i c e

pa

### D<sup>r.</sup> Janez Bleiweis.

**XV. 1857.** „Le naprej!“ — kliče vrednik v 1. listu v Novicah, ktere so izhajale v polovini o sredah in sabotah. — „Čas je tisto silno kolo, katero suče svet neprenehoma, ž njim pa ljudstva, ki živijo na njem . . . Z novimi časi nastopijo nove potrebe; v novih potrebah pa je treba iskati novih pripomočkov, da človek zadobi to, česar potrebuje. Kmetijstvo in obertnijstvo sta dva imenitna stanova v družbi človeški; brez nju bi ljudje ne mogli živeti . . . Kamor se tedaj ozremo, povsod čujemo glas: Naprej! Nikar nemarno se deržati starega, ampak pozvedovati, kaj se dela in godí novega po svetu, kako se spravlja to in uno, da se zboljšuje kmetovanje in povzdiguje obertnijstvo. Zato kliče naš list vsem ob novem letu: Le naprej! S pomočjo Božjo ne bo bistri glavi, pridnim rokam in pa poštenosti sreča nikdar slovesa dala. Tedaj le naprej! Čedalje bolj naprej!“

Dr. Bleiweis sam je spisal v petnajstem tečaju na pr.: Gojzdnarstvo. Domovina mnogoverstnih sadežev. Apno in lator — kmetijstvu velika pomočnika. Velika kmetijska razstava na Dunaji. Lanska letina. V treh letih napol bogatejši kmetovavec. Drevesa po polji — straže zoper miši. Kako sadje sušiti, da bo dobro in lepo. Da ozimina pod snegom ne bo škode terpela. Dobri sveti kmetovavcem. Posebnega priporočila vredne jablane. Kaj naj bi kmetovavci v našem cesarstvu še več pridelovali (klaje, čbel, lanú, konopelj, vina, gladeža, brošča, verbovnika). Pregosta setev. Nekoliko

od kmetijske botanike. Dobrovoljen svèt gospodarjem zastran gosenc. Kako se murve cepijo. Ali se starost konj čez 8 let res ne dá gotovo več iz zob spoznati. Od oljke. Koristnih žival ne gre preganjati in moriti. Dober svet takim, katerim je toča polje pošodovala. Kaj je toča, nje vzrok in kako se pred njo varovati. Poduk Gorencom (o konjski bolezn). Največji potrebe našega kmetijstva. Kako ravnati, da dobiva gospodar dovolj mleka od svojih krav. Pretres nekterih vraž in krivih misel naših kmetovavcov. Kostí dober gnoj. Živino čez zimo ložeje prerediti. Kako se dajo večji prihodki na kmetíi zadobiti. Kako se dá novo zidovje stanic suho napraviti. Tiči na polji in v gojzdh itd. —

Kedar so šole, niže in srednje, jele se obračati na narodno stran, tedaj je jel tudi Noviški vrednik na nje obračati pozornost svojih rojakov. — O potrebi nove slovnice slovenske jo je povedalo vredništvo (str. 112) na pr.: „Radostni smo brali Vaše jezikosl. pom., ki nam razodevajo, da ste terdni v slovenščini in gerščini; al če bomo tako na drobno rešetarili in se celó za take besedice lovili, bomo do sodnega dne se pričkali o slovniških pravilih, in ker vsak svoje in dostikrat ravno nasprotno terdi, bomo zavolj slovnice zanemarili pisanje potrebnih knjig. Prav je in treba, da nam je mar za slovnico in za napredek jezika, kteremu so tudi Novice vseskozi zvesto udane, — al est modus in rebus. Krepko se v svojem spisu poganjate za sedaj (sadaj) in zametujete zdaj, — ali mili Bože! kdor vprašuje s kdaj, dovolite, da se mu odgovarja z zdaj. Sedaj, sadaj, zdaj — piši, kakor ti je drago; da le to kar pišeš, kaj veljá in je važno, zanimivo, koristno, podučno, zabavno! Iz vsega pa, kar je v poslednjih desetih letih o slovniških pravilih že dovrelo, se očitno vidi potreba nove slovnice slovenske, v kateri bi se kritično in brez enostranstva ustanovilo, kaj naj veljá, in ki naj bi tudi bila edina slovnica po vseh gimnazijah. Vemo sicer, da še tudi potem ne bo konca — kakor Čop resnično pravi — der grammatischen Grübeleien, die bei uns von solcher Wichtigkeit sind!, vendar bo tak codex saj nekoliko odpravil prepire brez konca in kraja“.

M. Majarju želečemu „pisati po slovensko tako, da bi razumili zajedno: „Horvati i Serblji — Oj da bi Novice dovoljile nam nčkada mali prostorček na koncu lista, za spise v takom slovensko-serbskom jeziku spisane“ — odgovarja (184): „Iz serca radi, ako bi se take poskušnje, ktere dospevajo le učene Slovane, ujemale z namenom prsto-narodnega časnika. Novice ne morejo svojih mej še dalje razširiti, ker bi mogle sicer v nemar pustiti svoje glavno vodilo, kterega se dosihmal deržé in ktero zahteva z omiko slovenskega naroda priskakvaje tudi omiko slovenskega jezika. Tudi mi mislimo, da nam je Slovencom treba posebnega beletristiškega lista“. — Dopisniku, naj se v Vodnikovem Spomeniku pustijo zgodovinske oblike pesnikovega rokopisa, kaže (str. 414), da Vodnik se je trudil postopati naprej, kakor je to tudi dolžnost naša, kar je zapisal sam v svoj eksemplar „Lublanskih Novic“ l. 1798, ki ga hranuje naša ces. bukvarnica . . . Tako Vodnik, kteri ni bil mož des Stillstandes“. — „Ker v prihodnjem letu nastopijo Novice že šestnajsti tečaj, so častitim svojim bravcom v vsem tako dobro znane, da pri vabilu na novo naročbo (396) le toliko rečemo, da kakor dosihmal hočejo tudi v prihodnje biti središče slovstvenega življenja slovenskega naroda, podučne na mnogo strani in kratkočasne tudi, verh tega pa pošiljati novičarja po vsem svetu in po njem pridno mislijo donášati bravcom svojim novosti vsake baže“. —

**XVI. 1858.** „Obsežek in jezik Novic ostaneta pri starem tudi v novem letu, in s krepko pripomočjo najslavniših pisateljev slovenskih, ktere prosimo ob enem za prihodnje rodoljubno podpiranje, da bi ravno po starih vodilih svojim bravcom vedno mlade

ostale . . . Le v tem se bodo zavoljo davka premenile „Novice gospodarske, obertniške in narodne“, da v novem letu bode vsako sredo izhajala cela pola; dosihmal je vsako sredo in saboto izhajalo pol pole . . . Storili smo to po dolgem prevdaranji in po nasvetu mnogih prijatlov . . .“

V šestnajstem tečaju je spisal dr. J. Bleiweis: „Gospodinjam nekaj zastran kokošarstva. Ledenice. Nove skušnje z gnojem. Od hripke ali kihavice kaj. Pereč ogenj pri prešičih. Pregled lanskih pridelkov v našem cesarstvu. Spomladanski hrošči ali kebri. Iz Ljubljane do Žirov. Potopisne čertice. Sedanja žitna cena in njeni nasledki. Občinski pašniki. Kdor ima dnarja, naj posluša. Kako si hitro napraviti veliko žlahtnega drevja. Ali je zdravo, po kosilu (obedu) enmalo zadremati. Laška ali rudeča detelja. Golobje so polju dobrotniki. O reji akacije. Vinski hrami. Kako naj se kuri, da se po nepotrebnem ne kvarijo derva. Če človeka ali živino seršen, osa ali bčela piči. Pogled v človeški želodec. Kakošni naj bodo verti na kmetih, da bodo dovelj sadja donašali. Poglavitne pravila za gospodarstvo z gnojem. Svarilo kmetom, kateri v mesto nosijo sadje na prodaj. Kako sadje hraniti in k pridu obračati. Sladkor ali cukar, iz česa so ga nekdanj delali, in iz česa ga delajo dan današnji. Nekatere poglavitne potrate naših kmetij. Kako z grojzdem ravnati, ki je zmerznilo pod snegom. Kdor cesto gnoji, si sam mošnje slabi. Ozir po kmetijstvu in obertnijstvu v našem cesarstvu. Kako tudi po zimi dobro sirovo maslo ali puter umesti. Železne kanone in železni zvonovi. Voda v službi človekovi. Valjenje kurjih jaje, — kaj se godi pri tem, in kako ž njimi ravnati. Kako Amerikancom delo spod rók gré. Jerebikovo drevo itd.“ Poleg tega je spisaval Novičarja iz avstrijskih in raznih krajev, naznanjal skušnje vertnarske, živinozdravilske itd.

Ker so se prikazovati jeli razni koledarji, opustil je dr. Bleiweis svojega „Koledarčika“, in Hicingerjevemu domačemu koledarju slovenskemu na hvalo pisal str. 310 na pr.: „Mislimo, da ga bodo Slovenci res tudi lahko imeli prav za domačega; zakaj v lični podobi, na ne velikem prostoru, in za majhno ceno se jim tukaj ponuja mnogo potrebnega, koristnega, podučnega in zabavnega, da v nobenem dosedanjih slovenskih koledarjev še ne toliko, in da se novi koledar slovenski lahko meri z marsikterim večjih nemških itd.“ —

Glede šolskih izvéstij povedal jo je str. 311: „Imenik učencev in učenk smo tudi mi sprejeli. Lični natis nas je razveselil toliko bolj, ker lastne imena učencev in učenk slovenskega rodú so natisnjene, kakor se spodobi, s slovenskimi pismenkami, ne pa, kakor žalibog! je še marsikod gerda navada nekterih starokopitnežev, da otrokom berž v prvih šolah popačijo pisavo njih imen z luteransko bohoričico, že zdavnej v staro šaro zaverženo, ali pa z nemško pisarijo, ki se slovenskim učencem podaja kakor zajcu boben, na pr.: Tschirtschitsche, Draschtschik itd. Dajte nam le šolski imenik v roke, in po pisavi imen bomo koj vedili vam povedati: ali se slovenščini daje v šolah, kar slovenščini gré, ali ne. Pravilo pisave lastnih osebnih ali krajnih imen je tako lahko, če se le tako ravná kakor natura sama terja: Piši namreč slovenske imena po slovensko, nemške po nemško! To je vse. To je pa tudi treba, da se ne delajo za poznejše leta nepotrebne zmešnjave in se ne pačijo domačim ljudem njih imena po ptujem kopitu!“

Umétniki slovenski. „Pod tem napisom, opominja vredništvo (309), bodo donašale Novice od časa do časa kratek občert življenja in delavnosti kakega slovenskega umetnika . . . Samoukov vsake verste ima naš narod dokaj. Tudi ti bodo imeli med umetniki mesto, kakor jih naveduje Kukuljevičev „slovník umetnikov jugoslavenskih“ kteremu želimo s temi sestavki postreči. Umetnikom slovenskim pa bo hasnilo, da jih narod spoznava, kakor bo to tudi narodu samemu v čast. Verh tega pa bo morda tù in tam obveljal še stari pregovor: *Exempla trahunt!*“

K spisu Hicingerjevemu (str. 290 — 1) je pristavil dr. Bleiweis sledeče besede: „Poslednji čas se je veliko kramljalo o potrebi kritike za nas Slovence. Ker brez kritike sicer nikoli nismo bili, pa je kritika naša dosihmal le bolj ljubeznjiva mati bila mali peščici slovenskih pisateljev, ne moremo onega hrepenenja po kritiki drugače razumeti, kakor da hočejo nekteri ostro, zanikavno kritiko. Taka kritika sedaj že bi bila pa pri nas „filius ante patrem“. Kritika tiste baže mora le tadaj biti, kadar je že dosti gradiva za njo, ali kadar slovstvo uhaja na napačno pot. Lessing, prvi kritikar nemškega slovstva, nam je pokazal, kadaj ima kritični meč pravico. Kaj bomo mi pri našem sicer lepo cvetečem pa vendar še pohlevnem slovstvu s tako mogočno kritiko počeli! ali prav za prav, koliko posla bo ona pri nas našla? — kmali bo z vsem pri kraji. Ne! da bi branili komú, kritikar biti „ex professione“, ne, da bi branili s kritičnim mečem vsekati, kadar je treba, po takem delu, ki nam je v sramoto, — al reči moramo, da tisti, ki brez posebne potrebe tako željno hrepené po kritiki, bi domovini naši gotovo veliko več dobrega skazali, ako bi se vsedli in delo za delom na svetlo dajali in tako bogatili slovstvo naše, da bi v vseh vedah imeli tiska na kupe in bi potem v nepredolgem času tudi nam nastopila doba ostre kritike. Dokler pa bomo pisatelje naše in bukve naše lahko na perste šteli, ni še čas za tisto kritiko, ki bolj sovraži kakor ljubi, ki bolj odganja kakor vabi. Poslednjič pa še eno. Dokler kritikarji naši ne bojo nič drugega vedili kakor gramatiko gósti in pa germanizme grajati ali k večjemu le „per Bausch und Bogen“ kaj psovati, kar ni ravno po njih godu, bojo malo bravcov imeli in ves njih trud bo, gledé na slovstveni blagor, le malo teka imel. Abcednih vojsk in pa gramatičnega kavsanja smo že toliko toliko imeli, da se nam naši bratje Slovani res smejeti morejo. Če beremo druge časnike slovanske (in časniki veljajo za navadno merilo stopnje, na kateri se znajde jezik kakega naroda) in jih primerjamo z našimi slovenskimi, smemo ponosni reči, da nismo zaostali za brati našimi. Čemu tedaj v eno mer le abcedo gosti in gramatiko! Pojte rakom žvižgat! — bi nam rekel Prešerin, ako bi še živel“. — Prisljen je dr. Bleiweis na Cegnarjev spis v Glasniku dal v istem smislu le nekoliko bolj razširjen „Odgovor o kritiki“ (str. 356 — 7), kjer piše na pr.: „G. Cegnar pravi, da na mladih stoji svet. Ker je tū sploh le govorjenje od slovstva slovenskega, smemo misliti, da g. C. méni, da na mladih stoji slovensko slovstvo. Ker smo mi tako daleč od starosti kakor je g. C. od mladosti, tedaj se nobenemu med nama ne more očitati enostranost. Zatega voljo ne bo ne njemu ne nam odgovor težak, ako vprašamo: ali je velika večina pisateljev naših, ki jih čislamo po doveršenih delih svoje pervake, iz verste mladenčev ali pa iz verste možakov? Ne! da bi iz serca ne spoštovali nadepolnih pa oskromnih mladenčev, in z veseljem rečemo, da so nam v slavo res knjige nekterih mladih rojakov, al sila sila malo jih je, večina drugih naših slovstvenih del izvira od mož, ki so že prestopili tako imenovane leta mladosti. Tako je in ne drugač. Kdor ne verjame, naj šteje knjige naše in potem naj po rojstnem listu njih pisateljev praša. Da je nekteri mladenč, ki je par pól v kak časnik že spisal, s svojo slavo tako zamaknjen, da res misli, da mu ga ni verstnika pod solncem, nas uči skušnja, — al ravno trezna kritika se ne sme zamaknuti s takimi zamaknjenci, in to je že včasih zadosti, da se vleže ošabna kri. Tudi nas skušnja uči, da so nekte-rega mladenča že povzdigovali kot slovenskega korifeja, kateri pa kot mož ne zine nobene več. „Afflavit — et dissipati sunt!“ Da Bogme! na takih ne stoji svet, je menda pre-očitno. Za to le trezno! le trezno! Slovstvo vsakega naroda se ceni le po knjigah, ne pa po jalovem hrupu. Na beli dan naj stopi, kdor kaj v omari ima; ée res kaj veljá, se mu bo že splačalo. H koncu le še to: Čemu le hrup po kritiki! Začnite jo, kakor vam je drago; saj vam je nobeden ne brani. Kdor od kake reči le samo govori, pa se je nikoli ne loti, — kako se pravi takemu?“ —

„Novice današnje (3. febr.) ne morejo menda godú Vodnikovega s svojimi bravci prijetniše praznovati, in spomina njegovega ne živejši obhajati, kakor če iz „Novic lublanskih“, katerim je naš Vodnik vrednik bil, od l. 1797 in 1798 povzamejo to, kar je on pisal o slovenskem jeziku in narodu (l. 5 — 7). Mnogim našim bravcom ta mični spis ni znan zato, ker Novice od l. 1797 — 1800 le malokdo ima; kdor ga je pa že tudi bral, ga bo gotovo vnovič rad prebiral. Prenaredili nismo v njem nič; le tam pa tam smo popravili kakošno besedico, ktero bi bil Vodnik po naši slovnici gotovo sam popravil“. — „Staro leto gré h honcu in ž njim šestnajsti tečaj našega najstarejega in po Slovenskem najbolj razširjenega lista. Da bi vseskozi mlad bil, bo s pripomočjo domoljubnih pisateljev zopet najiskrenejše prizadevanje vredništva, ktero s temi versticami vabi na naročbo sedemnajstega tečaja (400). — In tako jemljemo slovó od častitih vseh bravcov svojih! Slovó to (416) pa nam ne dela težkega serca, ker kmali spet, ako Bog dá, se bomo združili, — mi, da bomo pisali, Vi, da bote brali. Le staro leto gré tedaj h koncu, ne pa terdna naša volja, tudi v novem letu s pripomočjo rodoljubnih naših prijatlov vsem bravcom kar koli bo moč vstreci v vseh razdelkih, kateri so predmet našega lista. Če je obsežek letošnjega tečaja sopet tak, da bo vreden v bukve vezan in shranjen biti v versti svojih petnajsterih starejih bratov, nam je to najdražje vezilo!“ —

## P o z i v

slovenskim učiteljem in učiteljskim pripravnikom.

Ker se utegne v bodočih letih v učiteljišča slovenski učni jezik za večino predmetov uvesti, ker bode torej učiteljskim pripravnikom zlasti paziti na to, da se v slovenskem jeziku temeljito izobražijo, in ker se vsled tega važnost materinščine tudi v ljudski šoli poviša, zato je treba skrbeti, da bode učiteljskim pripravnikom in učiteljem mogoče, temeljito izobražiti in pripraviti se za praktično poučevanje v šoli. V to svrho bi pa potrebovali poleg družih slovenskih knjig še „**Praktične metodike**“ v slovenskem jeziku.

Tako knjigo, t. j. navod za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole sestaviti, odločil sem se jaz. Predno pa se za trdno težavnega dela lotim, zlasti pa, predno se odločim knjigo v tisk dati, imeti moram uže naprej nekoliko zagotovila, da se spečá uže začetkoma toliko iztisov, da se velike izgube bati ne bo. Zato si dovoljujem vabiti najprvo naročnikov za to slovensko „Praktično metodiko“, ki utegne obsegati kacic 150 strani v osmerki in stati 80 kr. Čim več naročnikov se oglasi, tem večja bode knjiga.

Ker so gg. učitelji, nekateri duhovniki in učiteljski kandidatje radi segli po moji lani izdani knjigi „Prvi pouk“, nadejam se, da me bodo tudi pri tem podjetji podpirali.

Tiste gospode pa, ki so nameravali naročiti se na „Pedagogični letnik“, katerega bodemo radi prepričlega števila naročnikov opustili, dovolim si opozoriti na to novo knjigo.

V Krškem, 15. maja 1882.

*Ivan Lapajne,*  
šolski ravnatelj.

## D o p i s i.

**Iz Koperskega okraja.** »Slov. učit. društvo za Koperski okraj« imelo je svoje glavno letno zborovanje v 25. dan maja v Pasjvasi (Dekani) pri Koprnu sè sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o društvenem delovanji pret. leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 5. »Slovenci na Koroskem«, etnografične in jezikoslovne értice; govoril g. prof. Julij pl. Kleinmayr. 6. Razmišljevanje starega izkušenega

„Novice današnje (3. febr.) ne morejo menda godú Vodnikovega s svojimi bravci prijetniše praznovati, in spomina njegovega ne živejši obhajati, kakor če iz „Novic lublanskih“, katerim je naš Vodnik vrednik bil, od l. 1797 in 1798 povzamejo to, kar je on pisal o slovenskem jeziku in narodu (l. 5 — 7). Mnogim našim bravcom ta mični spis ni znan zato, ker Novice od l. 1797 — 1800 le malokdo ima; kdor ga je pa že tudi bral, ga bo gotovo vnovič rad prebiral. Prenaredili nismo v njem nič; le tam pa tam smo popravili kakošno besedico, ktero bi bil Vodnik po naši slovnici gotovo sam popravil“. — „Staro leto gré h honcu in ž njim šestnajsti tečaj našega najstarejega in po Slovenskem najbolj razširjenega lista. Da bi vseskozi mlad bil, bo s pripomočjo domoljubnih pisateljev zopet najiskrenejše prizadevanje vredništva, ktero s temi versticami vabi na naročbo sedemnajstega tečaja (400). — In tako jemljemo slovó od častitih vseh bravcov svojih! Slovó to (416) pa nam ne dela težkega serca, ker kmali spet, ako Bog dá, se bomo združili, — mi, da bomo pisali, Vi, da bote brali. Le staro leto gré tedaj h koncu, ne pa terdna naša volja, tudi v novem letu s pripomočjo rodoljubnih naših prijatlov vsem bravcom kar koli bo moč vstreci v vseh razdelkih, kateri so predmet našega lista. Če je obsežek letošnjega tečaja sopet tak, da bo vreden v bukve vezan in shranjen biti v versti svojih petnajsterih starejih bratov, nam je to najdražje vezilo!“ —

## P o z i v

slovenskim učiteljem in učiteljskim pripravnikom.

Ker se utegne v bodočih letih v učiteljišča slovenski učni jezik za večino predmetov uvesti, ker bode torej učiteljskim pripravnikom zlasti paziti na to, da se v slovenskem jeziku temeljito izobražijo, in ker se vsled tega važnost materinščine tudi v ljudski šoli poviša, zato je treba skrbeti, da bode učiteljskim pripravnikom in učiteljem mogoče, temeljito izobražiti in pripraviti se za praktično poučevanje v šoli. V to svrho bi pa potrebovali poleg družih slovenskih knjig še „**Praktične metodike**“ v slovenskem jeziku.

Tako knjigo, t. j. navod za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole sestaviti, odločil sem se jaz. Predno pa se za trdno težavnega dela lotim, zlasti pa, predno se odločim knjigo v tisk dati, imeti moram uže naprej nekoliko zagotovila, da se spečá uže začetkoma toliko iztisov, da se velike izgube bati ne bo. Zato si dovoljujem vabiti najprvo naročnikov za to slovensko „Praktično metodiko“, ki utegne obsegati kacic 150 strani v osmerki in stati 80 kr. Čim več naročnikov se oglasi, tem večja bode knjiga.

Ker so gg. učitelji, nekateri duhovniki in učiteljski kandidatje radi segli po moji lani izdani knjigi „Prvi pouk“, nadejam se, da me bodo tudi pri tem podjetji podpirali.

Tiste gospode pa, ki so nameravali naročiti se na „Pedagogični letnik“, katerega bodemo radi prepričlega števila naročnikov opustili, dovolim si opozoriti na to novo knjigo.

V Krškem, 15. maja 1882.

*Ivan Lapajne,*  
šolski ravnatelj.

## D o p i s i.

**Iz Koperskega okraja.** »Slov. učit. društvo za Koperski okraj« imelo je svoje glavno letno zborovanje v 25. dan maja v Pasjvasi (Dekani) pri Koprnu sè sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o društvenem delovanji pret. leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 5. »Slovenci na Koroskem«, etnografične in jezikoslovne értice; govoril g. prof. Julij pl. Kleinmayr. 6. Razmišljevanje starega izkušenega

„Novice današnje (3. febr.) ne morejo menda godú Vodnikovega s svojimi bravci prijetniše praznovati, in spomina njegovega ne živejši obhajati, kakor če iz „Novic lublanskih“, katerim je naš Vodnik vrednik bil, od l. 1797 in 1798 povzamejo to, kar je on pisal o slovenskem jeziku in narodu (l. 5 — 7). Mnogim našim bravcom ta mični spis ni znan zato, ker Novice od l. 1797 — 1800 le malokdo ima; kdor ga je pa že tudi bral, ga bo gotovo vnovič rad prebiral. Prenaredili nismo v njem nič; le tam pa tam smo popravili kakošno besedico, ktero bi bil Vodnik po naši slovnici gotovo sam popravil“. — „Staro leto gré h honcu in ž njim šestnajsti tečaj našega najstarejega in po Slovenskem najbolj razširjenega lista. Da bi vseskozi mlad bil, bo s pripomočjo domoljubnih pisateljev zopet najiskrenejše prizadevanje vredništva, ktero s temi versticami vabi na naročbo sedemnajstega tečaja (400). — In tako jemljemo slovó od častitih vseh bravcov svojih! Slovó to (416) pa nam ne dela težkega serca, ker kmali spet, ako Bog dá, se bomo združili, — mi, da bomo pisali, Vi, da bote brali. Le staro leto gré tedaj h koncu, ne pa terdna naša volja, tudi v novem letu s pripomočjo rodoljubnih naših prijatlov vsem bravcom kar koli bo moč vstreci v vseh razdelkih, kateri so predmet našega lista. Če je obsežek letošnjega tečaja sopet tak, da bo vreden v bukve vezan in shranjen biti v versti svojih petnajsterih starejih bratov, nam je to najdražje vezilo!“ —

## P o z i v

slovenskim učiteljem in učiteljskim pripravnikom.

Ker se utegne v bodočih letih v učiteljišča slovenski učni jezik za večino predmetov uvesti, ker bode torej učiteljskim pripravnikom zlasti paziti na to, da se v slovenskem jeziku temeljito izobražijo, in ker se vsled tega važnost materinščine tudi v ljudski šoli poviša, zato je treba skrbeti, da bode učiteljskim pripravnikom in učiteljem mogoče, temeljito izobražiti in pripraviti se za praktično poučevanje v šoli. V to svrho bi pa potrebovali poleg družih slovenskih knjig še „**Praktične metodike**“ v slovenskem jeziku.

Tako knjigo, t. j. navod za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole sestaviti, odločil sem se jaz. Predno pa se za trdno težavnega dela lotim, zlasti pa, predno se odločim knjigo v tisk dati, imeti moram uže naprej nekoliko zagotovila, da se spečá uže začetkoma toliko iztisov, da se velike izgube bati ne bo. Zato si dovoljujem vabiti najprvo naročnikov za to slovensko „Praktično metodiko“, ki utegne obsegati kacic 150 strani v osmerki in stati 80 kr. Čim več naročnikov se oglasi, tem večja bode knjiga.

Ker so gg. učitelji, nekateri duhovniki in učiteljski kandidatje radi segli po moji lani izdani knjigi „Prvi pouk“, nadejam se, da me bodo tudi pri tem podjetji podpirali.

Tiste gospode pa, ki so nameravali naročiti se na „Pedagogični letnik“, katerega bodemo radi prepričlega števila naročnikov opustili, dovolim si opozoriti na to novo knjigo.

V Krškem, 15. maja 1882.

*Ivan Lapajne,*  
šolski ravnatelj.

## D o p i s i.

**Iz Koperskega okraja.** »Slov. učit. društvo za Koperski okraj« imelo je svoje glavno letno zborovanje v 25. dan maja v Pasjvasi (Dekani) pri Kopru sè sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o društvenem delovanji pret. leta. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev društvenih računov. 5. »Slovenci na Koroskem«, etnografične in jezikoslovne értice; govoril g. prof. Julij pl. Kleinmayr. 6. Razmišljevanje starega izkušenega

šolnika o šolskem obiskovanju; pojasnoval g. Andr. Vrtovec. 7. Vpliv učiteljev na narodno blagostanje; predaval g. Zdravko Preložnik. 8. O šolskih vrtih; govoril g. Polde Krapš. 9. Volitev društvenega vodstva. 10. Predlogi gg. društvenikov. Zborovanja se je vdeležilo 15 društvnikov in pevski zbor Koperskih kandidatov.

Po predsednikovem primernem nagovoru in pozdravu okr. šol. nadzorniku g. Spinčič-u in g. prof. Julij pl. Kleinmayr-ju, in potem ko se izvolita dva zapisnikarja in predsednik imenuje, ker ni bilo g. Avg. Praprotnika, svojim namestnikom g. Alojz. Bunca, nastopi društvena tajnica in bere poročilo o društvenem delovanju pret. leta. Iz tega poročila razvidimo, da je imelo društvo v prvem letu svojega obstanka eno občno zborovanje v 4. dan avg. m. l. v Kopru, in dve odborovi seji, v 20. dan okt. m. l. in v 7. dan maja t. l. v Dolini. Društvo je vedno čuvalo, da ravná premišljeno, da se utrdi svojej notranjosti in na vnanje. Ob smerti Bleiweis-ovi je društvo brzojavnim potem izrazilo svojo žalost, društvo je k imenovanju g. prof. Spinčič-a okr. šol. nadzornikom po deputacijah dveh udov častitalo in se mu pri tej priliki priporočilo za razširjanje slov. ljudskih šol v tem okraji; stopilo je nadalje v prijazno korespondenco sê slav. slov. Ljubljanskim in Komensko-Sežanskim učit. društvom. Pri tej izjavi prebere predsednik društvnikom vrli »pozdrav« Komensko-Sežanskega učit. društva, kar se z veseljem vzprejme. Društvo je imelo v minulem letu 27 društvnikov, — 17 pravih in 10 podpornih udov. Blagajnik poroča, da je bilo 17 gold. dohodkov, 12 gold. 23 kr. pa stroškov. Ostane v društveni blagajnici potem takem 4 gold. 77 kr.; prištevši pa tudi to, kar je še iztirjati, ima društvo 14 gold. 77 kr. Pregledovalcem društvnih računov volijo se g. Ant. Špan, g. Ant. Grahli in gospdč. Angelina Vecchio, učiteljica v Škednji pri Trstu. S poročilom »Slovinci na Koroškem«, etnografične in jezikoslovne črtice nam je g. prof. Julij pl. Kleinmayr kazal na Koroškem: prebivalce, udanost Habsburskej hiši, vero, rast in postavo tamošnjih sobratov, rojeslovje, sege in navade, ženstvo in zavedenost njihovo, razrečje, izobražbo itd. Naposled je omenil blagi gospod tudi družbo sv. Mohora, naštel zaslužne može na slovstvenem našem polji iz Koroške. Mislili smo si: tà imamo zopet pred seboj našega ljubljenega učitelja, ki nas prav tako poučuje, navdušuje za vse pravo in sveto, kakor pred leti v Kopru. Bog ga ohrani v trdno podporo našemu društvu še mnogo let!

Izročivši predsedništvo g. Alojz. Bunca stopi g. Andr. Vrtovec k tabli in kaže praktično idejo starega iskušenešga šolnika o šolskem obiskovanju, vsled katere bilo bi otrokom, napredku, starišem in učiteljstvu pomagano. G. Kanté opomni, da bi vendar morala biti v višej skupini dva oddelka, in da bi se otroci ne poenako naučili izstopivši iz ljudske šole. Ker se pa ona ideja ne vjema popolnoma sê šol. postavami, ne stavi pojasnevalec nikakoršnega predloga.

Gosp. Zdravko Preložnik podal je nam pravo zrcalo, v katerem smo videli žive slike, kako more naroden učitelj k ljudskemu blagostanju pripomoči. Preobširno bi mi bilo o tem natančneje poročati; Bog daj le, da bi se to poročilo tudi dejansko izvrševalo.

Gosp. Krapš je nam sê svojim jedrnato sestavljenim poročilom o šolskih vrtih kazal veliko in nujno potrebo šolskih vrtov; povedal nam je mnogo koristnega in ob jednem zanimivega in kratkočasnega.

Rekel je mej drugim, ako bi vsaka šola imela svoj vrt in tudi delavnega in vnetega učitelja, bilo ne bi več brati v šol. knjigah o porednih Janezkih in Pavlih, nego biti bi morali samo pridni Petri. Slednjič predlaga g. poročevalec, naj društvo prosi okrajni šol. svèt, da blagovoli izvesti saj kolikor toliko državne in deželne šolske postave, ki dovolj jasno govore za šolske vrte. Predlog se vzprejme.

Pred volitvijo dá predsednik 10 minut oddihljeja v posvetovanje. Po posvetovanji želí okr. šol. nadzornik g. Spinčič besede. Spoštovani in ljubljeni naš nadzornik pojasnil je nam marsikatero društvene (gledé lanskih prošenj na deželni šol. svèt) in uradne reči. Občeval je očetovsko z nami; obljubil vse postavno izvesti v prid in napredek ljudske šole; priporočil se pa tudi učiteljstvu, da ga podpira s tem, da spolnuje kolikor mogoče svoje svete dolžnosti, kar mu potem predsednik v imenu društva obeta. Na vrstí so volitve. Voljeni so bili: za predsednika g. Andr. Vrtovec, za podpredsednika g. Alojzi Bunec, za tajnika g. Zdravko Preložnik, za blagajnika gospdč. Josipina Sovdat, in za odbornika gg. Mirko Anžlovcar in Polde Krapš. V zadnejj točki: predlogi gg. društvnikov, oglaší se g. Alojzi Bunec in pravi, da bi bilo dobro, da občni zbor določuje kraj in čas prihodnjega zborovanja, in ne odbor, kakor do zdaj; g. prof. Julij pl. Kleinmayr meni, da je boljše, če ostane pri starem, ker odbor že tako poizveduje želje društvnikov, sicer bilo bi celo društvo brezpotrebno predolgo časa z mislimi in skerbmi obloženo in nekako navezano na oni dan, katerega pa pri vsem tem razne okoliščine v 3, 4, ali celo v več mesecih, predrugaciti, preložiti utegnejo. Društvo je na to še nadalje odbor pooblastilo, da naj določuje



kraj in čas zborovanju. Ker se nihče dalje ne oglasi, poprime predsednik besedo ter pojasnuje državne in deželne šol. postavbe gledé šol. vrtov, okrajnih učit. knjižnic itd. Predlaga, da se lanska prošnja za podružnico okraj učit. knjižnice v Dolino ponovi, in sklene se, da se pri tej priložnosti okrajni šol. svet vpraša, kaj je sè sklepi lanske uradne okr. učit. konference gledé knjižnice, podružnice v Dolino in komesijama, kateri je učiteljstvo v uradni konferenci volilo? (Ali smo šli samo po potnino in dnino v Koper?) Nasvetuje društvu, da izrazi okr. šol. svetu željo za vpeljanje v slov. ljudske šole v tem okraji boljsega in pripravnejšega Razinger-Žumerjevega abecednika in soglasnih stenskih tabel, mesto neokretne in predrage Začetnice in zastarelih stenskih tabel. Priporoča tudi »Učit. Tovariša«, kar se vse odobri. Še-le ob 1 uri popoldne zatvori predsednik zborovanje s primernim govorom in trikratnim živijo-sklikom našemu presvitemu vladarju Francu Jožefu I.

Po zborovanji bil je vkupni obed, pri katerem je v navdušenih govorih (povdarjalo se je največ neumorno delalnost in npravnost mej učiteljstvom v šoli in zunaj šole), napolitnicah, petji pevskega zbora Koperskih kandidatov, v absolutiönem vladanji g. prof. Julija pl. Kleinmayr-ja, nastala je prava društvena zabava. Še-le ob 7. uri zvečer razkropili smo se a v nadi vender, da se v kratkem zopet vidimo, v kar pomozí Bog!

Novi odbor tega društva imel je svojo prvo sejo v 4. dan junija ob 9. uri zjutraj v Ošpem sè sledečim dnevnim redom: 1. Vzprijemo se novi udje, ki so k društvu pristopili. 2. Naku-pijo se društvene knjige — kronike, kamur naj se vsa društvena dela (referati) vpisujejo. 3. Zahvala g. R. Milicu v Ljubljani, ker je društvu 37 iztisov društvenih pravil brezplačno tiskal.

Odbor je z veseljem v društvo vzprejel: okr. šol. nadzornika g. V. Spinčić-a, g. prof. Julija pl. Kleinmayr-ja, g. prof. J. Milohnič-a, g. prof. Fr. Fankovič-a, g. učitelja M. Kristofič-a in g. učitelja J. Pertota.

Odbor je sklenil po nasvetu predsednikovem, da bi pri g. R. Milicu v Ljubljani naročil društveno knjigo — kroniko oblike »šol. kronike« z dvakrat toliko papirjem in z zlatimi črkami na čelu: kronika »slov. učit. društva za Koperski okraj«. Naroči se tudi primerni zapisnik. Odbor se g. R. Milicu v Ljubljani za njegovo velikodušnost lepo zahvali.

**Iz Štajerskega.** (Dalje in konec.) C. Sposobnostno preiskušnje. K sposobnostnim preskušnjam za ljud. šole v minolem mesecu aprilu se je oglasilo 31 moških in 16 ženskih izpraševan-jcev. Izmed Slovencev so bili pri preiskušnji g. g.: Fr. Bračić (iz St. Vida pri Planini), Sim. Cvahte (iz Konjic), Jos. Drnjač (iz Podčetrka), Mart. Gobec (od sv. Trojice), Luk. Gratzke (iz Kamnice, izprašan za gimnazije), Iv. Kavkler (iz Slov. Bistrice), Ferd. Rudolf (iz Ruš), Fr. Šetinec (iz Šmarije), Iv. Tomažič (od sv. Miklavža pri Ormužu), Sim. Volc (iz Dobja) in gđc. Kar. Peer (iz Petrovec). G. B. Trabusiner (zač. učit. v Galiciji pri Celji), G. Tom. Romih (iz Ptuja) delal je preiskušnje za meščanske šole. Pismena vprašanja za nár. šole so bila:

I. Pedagogika: 1) Die Behandlung der Schulversäumnisse. 2) Wie kann der Lehrer einen Schüler zum Fleisse führen, der ihm von dem Vorgänger oder von den Eltern als unfleissig aus Hang zum Spiele übergeben wird? 3) Welchen Nutzen gewährt das Studium von Werken, deren Inhalt allgemeine oder specielle Methodik ist, für die Praxis des Unterrichtes selbst, sowie in anderen Beziehungen des Lehrerlebens?

II. Slovensko. 1) Priredni stavki. 2) Kaj so križarske vojske koristile?

III. Nemško. 1) Der Begriff der Ergänzung und dass sie durch den 2., 3. u. 4. Fall eines Haupt- oder Fürwortes ausgedrückt werden könne, soll in Form einer Lehrprobe entwickelt werden. 2) Kinder, seid Thierfreunde! (Eine Ansprache an die Schüler.)

IV. Geografija in zgodovina. 1) Das Flusssystem der Elbe. Mit Zeichnung. 2) Gliederung der steierisch-kärntischen Alpen. Mit Zeichnung. Uebersichtliche Darstellung der Regierungsthätigkeit Kaiser Leopold I.

V. Prirodopis. 1) Flatterthiere. 2) Der Kalisalpeter in mineralogischer und in chemischer Hinsicht.

VI. Fizika. 1) Bau-Wirkung des galvanischen Elementes mit Berücksichtigung der wichtigsten Arten derselben. 2) Das Wichtigste über die Zusammensetzung und Zerlegung der Kräfte. Bedeutung für das praktische Leben.

VII. Računstvo. Ein Weinhändler hat zweierlei Weine. Mischt er 9 Liter des schlechteren mit 7 Liter des besseren, so kann er einen Liter Mischung zu 67  $\frac{1}{2}$  kr., mischt er aber 3 Liter des schlechteren mit 5 Liter des besseren, so kann er einen Liter der Mischung zu 75 kr. verkaufen. Preis der gemischten Weine. 2) Ein Fuhrmann verrichtet 3 Fuhren: a) 1200 Kilogr., 110 Kilom., b) 1600 Kilogr., 150 Kilom., c) 1500 Kilogr., 180 Kilom. weit, um den Lohn von 107 fl. 64 kr. Wieviel entfällt auf jede Fuhre? 3) Ein cilindrischer Baumstamm

von  $\frac{1}{2}$  Meter im Durchmesser und 15 Meter Länge wird zu einem Balken von quadratischem Querschnitt behauen; wieviel Holz fällt weg? 4) Eine Strecke von 42 Meter Länge wird im Verhältniss 3: 5: 6 getheilt. Wie gross ist die Fläche des aus den Abschnitten construirten Dreieckes?

VIII. Lepopisje in risanje. 1) Der Satz: »In der Eintracht liegt die Macht«, ist in den drei gebräuchlichen Schriftarten zu schreiben. 2) Eine Tafelzeichnung (Flachornament) ist zu copieren. 3) Es ist Ein Holzmodell perspectivisch zu zeichnen.

**D. Gospodarske reči.** Na mnogih štaj. ljud. šolah ustanovili so učitelji kmetijske nadaljevalne tečaje. Do zdaj trudili so se učitelji brezplačno s tem podukom, a ker je »vsak delavec svojega plačila vredn«, odločil je letos centralni odbor kmetijske družbe štajarske, da hoče denar, katerega je vis. c. kr. ministerstvo poljedelstva v podporo nadaljevalnemu pouku gospodarskemu odločilo, vporabiti v to, da dobijo oni učitelji, ki so šoli odrasle učence v gospodarskih predmetih poučevali v nadaljevalnih tečajih od šol. gosposke odobrenih, plačo ali remuneracijo za pouk in da se kupijo, če treba, tudi učni pripomočki za ta pouk. Prošnje za take remuneracije se morajo oddati do 27. maja t. l. — Naša deželna sadje- in vinorejska šola pri Mariboru je o povodu svoje prve desetletnice (ustan. 11. marcija 1872) izdala poročilo o svojem desetletnem delovanju. V poročilu je našeto vse do zdaj na tem zavodu delujoče učit. osobje ter je dodan imenik vseh gojenčkov, praktikantov, hospitantov in vincarjev, ki so v teku prvih deset let ta učni zavod obiskovali. Ta imenik obseza skoro 500 imen. Število pravih gojencev je menjalo med 21 (1872) in 42 (1878), povprečno je prišlo na leto 31 gojencev. Šola ima sedaj  $11\frac{1}{2}$  ha. zemljišča. Plodonosno delovanje te šole razvidimo tudi iz tega, da je v teh letih skoro 80.000 zlatih drevesec, več sto tisoč zlatih trt in najmanj 90.000 sad. divjakov prodala ter vrh tega nár. solam, občinam, društvom in po toči poškodovanim krajem podarila brezplačno 1860 požahntjenih sad. dreves, 32.000 divjakov, 12.700 cepičev (mladik), ter 44.000 trt in šibic. Stroški zavoda so znašali povprečno 22.136 gold., dohodki pa 7577 gold.; dežela je morala toraj doplačevati na leto 14.559 gold. Leta 1881. pa so se stroški že znižali na 15.313 gold., dohodki pa zvišali na 9998 gold. tako, da je bilo treba le še 5315 gold. doplačati. Še nekaj let in šola se bo sama vzdrževala. Ravnatelj tej šoli je po svojih temeljitih spisih znani g. Hermann Goethe. — Da si toraj ta šola silno blagodejne vpljiva na razvijanje sadje- in vinoreje na Štajarskem, vender bi se nje hasek za slov. Štajer dal še povikšati, ako bi se na njej ne poučevalo vse le v nemščini; kajti večini učencev s kmetov je vstop v njo nemogoč.

**E. Razpisi učit. služeb.** V šol. okraji Ptujskem: Nadučiteljeva in podučiteljeva služba na 2razrednici v Monsbergu, 4. pl. r.,\* prosto stanovanje. Služba učitelja in podučitelja na 3razrednici pri sv. Vrbanu, 4. pl. r., prosto stanovanje. Služba učitelja na 3razrednici pri sv. Marjeti, 4. pl. r. Služba učitelja na 1razrednici v Cirkovcih, 4. pl. r. Služba podučitelja na 2razrednici pri sv. Andreju v Leskovecih, 4. pl. r., prosto stanovanje. Služba podučitelja na 2razrednici v Vurmburgu, 3. pl. r., stanovanje. Prošnje naj se vložijo do konca junija. — V šol. okraji Ormužkem: Službe učitelja na enorazrednicah v Svetinjah, na Humu in v Runčah, 4. pl. r. in stanovanje. Služba podučitelja na 4razrednici v Ormužu, 3. pl. r. Služba podučitelja na 3razrednici v Središči, 4. pl. r. Prošnje naj se vložijo do 1. julija. — V šol. okraji Gornjeradgorskem: Služba učitelja na 3razrednici v Negovi, 4. pl. r., do 30. junija. — V šol. okraji Ljutomerskem: Služba učitelja na 1razrednici v Vržeji, 4. pl. r. in podučiteljska služba na 2razrednici v Cezanjevcih, 4. pl. r., do 30. junija. Nadučiteljska in podučiteljska služba na 2razrednici v Pöllaubergu, III. pl. r. in stanovanje. Učiteljska služba na 5razrednici v Hartbergu, II. pl. r. in stanovanje, do 10. junija t. l.

**F. Raznoterosti.** Nj. Vel. presvitli cesar je podaril za stavljenje šol v Št. Florijan pri Dolici in v Kamnici pri Mariboru po 200 gl. — Stoletnico rojstva slavnega pedagoga, ustanovitelja otroških vrtov, Frid. Fröbel-na, so v Gradci prav slovesno obhajali. — Zavaljo bolezní (šarlah, difteritis, ošpic) morali so na Zidanem mostu in v Ormužu šole zapreti. — Štipendije po 100 in 120 gold. so razpisane do 31. julija t. l. na dež. kmetijski šoli in Grottenhofu pri Gradci.

*Tone Brezovnik.*

**Iz Vojnika.** Celjsko učit. društvo je imelo v 1. dan junija svoje peto letošnje redno zborovanje. Udeležilo se ga je 21 udov. Prečita in odobri se zapisnik majeve seje; potem naznani g. predsednik društvenemu vodstvu došle dopise, in sicer: a) Odbor za neizpremenljivo razstavo učnih pripomočkov v Gradci prosi za denarno podporo. Društvo prošnji ne more ustreči. b) Učit. društvo za severo-vzhodno Štajarsko vpraša, bi li ne bilo umestno, da bi se zdanja učit.

\*) Plačilne rede na Štajarskem glej »Uč. Tov.« str. 142.

društva nekoliko reformirala in sicer v prvej vrsti s tem, da se prekrsté v »šolska društva« (Schulverein), ter skušajo kolikor mogoče v svoje kroge tudi dobiti nestrokovnjakov (neučiteljev). Po tem takem bi bilo plodonosnejše delovanje učit. društev pričakovati, drugače bodo, po mnenju zgoraj imenovanega društva, počasi zaspala. Ker taka preustrojitev učit. društev sega globoko v njih dozdani organizem, naše društvo ne more takoj danes o tem vprašanju veljavno sklepati, nego izvoli se odbor, to je gg. Lopan, Irgl in Brezovnik, da pri prihodnji (julijevi) društveni seji o tem poroča. Potem govori g. Fr. Vučnik o domovinoslovji.\* V predgovoru omenja, da je nauk v domovinoslovji gotovo eden najložjih, kajti narava (okolica) daja učitelju gradiva za pouk kar s polnimi rokami; treba mu je le jemati ter vse prav urediti in prirediti, pa bodo učitelj in učenci dobili veselje do tega nauka. Po kratkih teh uvodilnih besedah, obravnaval nam je dejansko, kako se spoznavajo štiri strani neba, vas, trg, mesto, potok, reka, veletok i. t. d. Ker pa je že čas potekel in je bilo popoldne, in ko smo varuhu novega mesta muzeja obljubili, da pridemo ob 12. uri si muzej ogledat, prenehal je g. Vučnik s svojim govorom, pa nam obljubil, da ga hoče v prihodnje nadaljevati.

Prišedši v mestni muzej, pozdravil nas je varuh muzeji gosp. Riedel prav sréno, ter nam potem razkazoval in razlagal vse, kar se tū nahaja. Ogledovali smo si razno staro- in srednjeveško orožje, starogrško in rimsko orodje in posodje, denarje, svetinje in kinče najrazličnejših narodov in časov, živali, rudnine i. t. d. Čudili smo se zanimivim tū razpostavljenim rečém ter da je bilo dotičnemu odboru mogoče v teku enega leta toliko lepih predmetov nabrati. Zahvaljivši se preprijaznemu gospodu muzejalnemu varuhu za njegov trud, izrazili smo željo, naj bi mladi muzej rastle, cvetel in rodil obilnega sadu v prid in v spoznavanje in ljubezen do naše mile domovine.

*Tone Brezovnik.*

**Iz Logatskega okraja.** — Pri letošnji uradni konferenci, katera bode v 19. dan meseca julija t. l. v Gorenjem Logatci, pogovarjalo in sklepalo se bode v naslednjih točkah: 1) Kako naj šola skrbi za telesno blagostanje šolske mladine? Poročal bode gosp. Josip Žirovnik. 2) Katere zapreke ovirajo dobremu vspehu šole gledé na javno npravno življenje? Za vse gg. učitelje in učiteljice. 3) Kaj je názorni nauk in kaj je z njim doseči? Poročevalka gospica F. Zupan. — *k.*

**Iz Ljubljane.** Iz seje dež. šolskega sveta v 19. dan maja t. l. O predlogu c. k. okrajnega šolskega sveta v Črnomlju zaradi črteža za zidovanje peterorazredne ljudske šole (v Metliki) se potrebno ukrene. — Dve prošnji za podporo pri zidovanju šol predložite se dež. odboru. — Zaradi priredbe v nekem farovži se župniku dovoli, da med tem časom stanuje v šoli. Prošnja gimn. profesorja za petletno ali osobno doklado predloži se na višje mesto. Razrešijo se pritožbe zaradi kazni za šolske zamude.

Učitelju verouka na čveterorazrednici določi se letna nagrada za poučevanje v kerščanskem nauku. Dovoljuje se, da se napravijo tri enorazrednice ter se določijo letne plače učiteljem teh šol. Prošnja za dopust profesorji na realki predlaga se na višje mesto.

Razširi se enorazrednica v dvorazrednico ter se učiteljskej službi določi primerna plača.

Učitelj je za kazen prestavljen.

Določi se o nasvetu kmetijske podružnice, da bi se v šoli poučevalo v kmetijstvu in da bi se napravili nadaljevalni tečaji za pouk v kmetijstvu.

Poročilo vodstva učiteljskemu izobraževališči, da bi se na vadbici izpraznjena učiteljska služba zopet namestila, se z zadevnimi nasveti predlaga na višje mesto.

Učiteljeva služba se za trdno postavi.

Razdelé se podpore v pospeševanje pouka v kmetijstvu za l. 1882.

Razreši se več prošenj za nagrade in denarne podpore.

— Slovesna instalacija našega velečastitega mestnega župana Petra Grasselli-ja je bila 3. t. m. v mestnej dvorani, kjer se mu je zraven drugih korporacij poklonilo tudi učiteljstvo mestnih ljudskih šol. Gospod župan je zbranim učiteljem in učiteljicam rekel: »Vam je izročena nada prihodnosti; opravljajte svoj težavni posel z veseljem in modro; Bog naj blagoslovi vaše delovanje! kar se mene tiče, bodem vsikdar pospeševal in podpiral ljudsko šolstvo«. Slava!

— Odbor slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani je imel 1. t. m. sejo. Mej drugim določilo se je, da bode občni zbor tega društva prve dni meseca septembra t. l., kateri dan — bode se pozneje naznanilo. Prihodnja odborova seja je 6. jul. t. l.

\* G. Val. Jarec je bil pri zadnjem (majevem) zborovanju po pomoti imenovan poročnikom o tem predmetu.

— Letošnje šolsko leto bode se v glavnih mestih po deželah končavalo in začinjalo ob enem s srednjimi šolami. Tako ukazuje ministerski ukaz 1. jun. t. l. Sploh žaležljiva uredba to!

— Naš deželni predsednik, visokočastiti gospod A. Winkler, je bil 7. t. m. v Škofji Loki, in pri tej priliki je ogledal tudi tamkajšnji ljudski šoli — deško in deklisko.

— Književstvo. Prišel je na svetlo 1. zvezek »Josipa Jurčiča zbranih spisov«. Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spominek, uredil Fr. Levček pod naslovom: „**Deseti brat**“. Cena 1 gold. V Ljubljani 1882. Natisnila narodna tiskarna. Na prodaj pri Jan. Giontini-tu. Prav je ukrenil odbor, da je najpred na svetlo dal ta užé toliko priljubljen roman, kateri se je res našemu národu užé toliko priljubil, da ga radi beró užé v vsakej bolj zavedenej hiši. Slovenci, podpirajmo to lepo podjetje!

— Dobili smo tudi lično knjižico pod imenom: **Anton Alojzij Wolf**, knezoškof Ljubljanski. V spomin stoletnice njegovega rojstva 1882. Spisal Ivan Lavrenčič. (Ponatis iz »Novic«.) Dohodek namenjen za spominek dr. Jan. Bleiweisu vitezu Trsteniškemu in za »Národní dom«. V Ljubljani. Tiskali Blaznikovi nasledniki. Založil pisatelj. (S podobo.) Stane 45 kr. Slavni vladika Anton Alojzij porodil se je v 14. dan junija l. 1782. v Idriji, tedaj ravno včeraj sto let. Res, prav spodobno je, da se tega — za domovino in véde velezasluženega moža — spominjamo in razširjamo to »Spomenico«, ki tako lepo opisuje njegove zasluge. Slava njegovemu spominu!

### Razpisi učiteljskih služeb.

**Na Kranjskem.** Učiteljska služba v dvorazredni šoli v Loškem potoku s 400 gold. letne plače se bode za prih. šolsko leto začasno oddala. Prošnje pri c. k. okr. šolskem svétu v Kočevji do 30. jun. t. l. — V čveterorazrednici v Cérknici 3. uč. služba s 450 gold. letne plače se za trdno oddaja. Prošnje pri c. k. okr. šolskem svétu v Logatcu do 28. jun. t. l.

### Premembi pri učiteljstvu.

**Na Kranjskem.** G. Žebrè, zač. učitelj v Begúnjah pri Cérknici, gre tako v Polhov gradec. Preč. g. Jan. Oblak, dekan v Kamniku, je ud šolskega svéta za Kamniški okraj.

## Vabilo k naročbi.

Vse p. n. častite g. g. poluletne naročnike opozarjamo, da jim z denašnjo številko „Učiteljskega Tovariša“ potéka naročnina, ter jih najuljudneje prosimo, da bi blagovolili za drugo polovico tega leta naročnino poslati.

„Učiteljski Tovariš“ stane vse leto 3 gold., pol leta pa 1 gold. 50 kr. Novim naročnikom moremo ustrezati še z vsemi dozdanjimi številkami.

Velika dolžnost nam je, da se pri tej priliki prav lepo zahvaljujemo vsem našim milim slovenskim tovarišem in prijateljem, ki z naročevanjem in s krepko dejansko podporo pripomorejo, da se bolj in bolj utrja naš list po Slovenskem. Prosimo, da bi nam bili še vprihodnje prijazni in zvesti. Mi se bomo po moči prizadevali, da bomo značajno izvrševali svojo težavno nalogo — v uspešni razcvet národne šole.

*Uredništvo in založništvo.*

**Popravek.** V članku „Perspektiva po Grandauer-ji“ naj se na str. 164 v 8. vrsti od spodaj vstavi besedica „kot“; torej naj se glasi: „ki dela s podobogledno ravnico kot s 45.“ Na str. 166, v 4. vrsti od zgoraj pa naj se here „ravnice“ mesto ravnica.